

RÄDDNINGSTJÄNSTEN
STORGÖTEBORG

Handlingsprogram 2016 – 2019

enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Fastställt av fullmäktige

2015-11-24

Dnr 0327/14

Innehåll

1 Inledning	4
1.1 Uppdrag enligt förbundsordningen	4
1.2 Kommunal verksamhet enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)	4
1.3 Handlingsprogrammet	5
1.3.1 Avgränsning	6
1.3.2 Dokumentets disposition	6
1.4 Process för framtagandet av Handlingsprogrammet 2016-2019	6
2 Riskanalys	8
2.1 Riskbilden utifrån vanligt förekommande olyckor	9
2.2 Risker som kan leda till stora eller komplexa olyckor	10
3 Handlingsprogram för förebyggande verksamhet	12
3.1 Tillsyn	12
3.1.1 Tillsynsplan	13
3.1.2 Skriftlig redogörelse av brandskyddet	13
3.2 Rådgivning och information	13
3.3 Brandskyddskontroll och rengöring (sotning)	14
3.4 Funktioner och utbildningskrav	14
3.4.1 Tillsyn, rådgivning och information	14
3.4.2 Brandskyddskontroll och rengöring	15
4 Handlingsprogram för räddningstjänst	16
4.1 Från riskbild till förmåga	16
4.2 Förmåga till räddningsinsats	17
4.3 Ledningsförmåga	21
4.4 Utbildningskrav	21
4.5 Anpassning av beredskap	23
4.6 Resurser	23
4.7 Larm från allmänheten	23
4.8 Räddningstjänst vid höjd beredskap	23
4.9 Insatstid	23
4.10 Samverkan med andra myndigheter och enskilda	25
5 Uppföljning och kvalitetssäkring efter insats	26
5.1 Olycksundersökning enligt LSO	26
5.2 Olycksutredning och statistikuppföljning	26
5.3 Återkoppling	26
6 Handlingsprogrammets mål	27

6.1 Planering och uppföljning.....	27
6.1.1 Ständiga förbättringar	27
6.1.2 RSG:s verksamhetsplanering, verksamhetsuppföljning och internkontroll	28
6.2 RSG:s lokala mål	29
6.2.1 Bränder i bostäder ska minska	29
6.2.2 Antalet anlagda bränder ska minska	29
6.2.3 Förmågan att förebygga och hantera stora och komplexa olyckor ska anpassas enligt den förändrade riskbilden	30
6.2.4 Effektiviteten vid räddningsinsats ska öka	30
7 Bilagor	32

1 Inledning

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) anger att varje kommun ska anta ett handlingsprogram för förebyggande mot brand och andra olyckor samt för kommunal räddningstjänst. Detta dokument utgör Räddningstjänstförbundet Storgöteborgs handlingsprogram utifrån förbundets uppdrag från medlemskommunerna.

1.1 Uppdrag enligt förbundsordningen

Göteborgs, Mölndals, Kungsbacka, Härryda, Partille och Lerums kommuner har uppdragit åt Räddningstjänstförbundet Storgöteborg (RSG) att ansvara för kommunal räddningstjänst samt förebyggande skydd mot brand enligt LSO. Förebyggande skydd mot andra olyckor än mot brand ingår inte i uppdraget. Räddningstjänstförbundet ska också med sin specialkompetens på lämpligt sätt stödja medlemskommunerna. Vidare ingår det att fullfölja de skyldigheter som åvilar de ingående kommunerna enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE). RSG kan i övrigt åta sig uppgifter i nära anslutning till dess lagstadgade verksamhet. Uppdraget regleras i en förbundsordning.

När det gäller LSO innebär det bland annat:

- att ansvara för kommunal räddningstjänst inom medlemskommunernas geografiska område,
- att ansvara för tillsyn och övrig myndighetsutövning som åligger kommunen enligt LSO,
- att tillse att kommunernas ansvar för brandskyddskontroll och sotning/rengöring av fasta förbränningsanordningar uppfylls,
- att tillse att olyckor undersöks för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckorna, olycksförloppen och hur insatserna har genomförts,
- att ge råd och information inom räddningstjänstens kompetensområden.

Ansvaret avseende RSG:s specialkompetens innebär:

- att som remissinstans och samverkanspart stödja medlemskommunernas förvaltningar och statliga myndigheter inom exempelvis plan- och byggprocess.

LBE-uppdraget innebär:

- att utfärda sådana tillstånd som åligger kommunerna enligt LBE,
- att genomföra tillsyn som åligger kommunerna enligt LBE.

1.2 Kommunal verksamhet enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

LSO innehåller bestämmelser om hur skyddet mot olyckor ska hanteras. I LSO:s första kapitel beskrivs att människors liv och hälsa, egendom och miljö ska skyddas på ett tillfredsställande och likvärdigt sätt. LSO anger att verksamheten ska anpassas med hänsyn till lokala förhållanden. Ansvar för skydd mot olyckor delas mellan den enskilde, kommun och stat.

Enligt 1 kap. 2 § LSO ska staten eller en kommun ansvara för en räddningsinsats vid en olycka eller överhängande fara för en olycka för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön. Ansvaret är begränsat till de fall då detta är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

Kommunen har skyldigheter i form av förebyggande verksamhet, räddningstjänst samt efterföljande åtgärder. När det gäller det förebyggande ska kommunen se till att det vidtas åtgärder för att förebygga bränder och andra olyckor samt minimera skador om något ändå skulle hända. Genom bland annat rådgivning och information till den enskilde ska kommunen underlätta för denne att upprätthålla sin skyldighet enligt LSO.

Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Den ska anpassas lokalt efter den riskbild som finns i området. Det gäller även den förebyggande verksamheten. Efter avslut av räddningsinsats ska en olycksutredning och analys ske av händelsen, orsaker och räddningsinsatsens genomförande.

Enligt 3 kap. 3 § LSO är kommuner skyldiga att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet ska anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet ska också anges hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras. Handlingsprogrammet ska antas av fullmäktige för varje mandatperiod.

Kommuner ska också ha ett handlingsprogram för räddningstjänst enligt 3 kap. 8 §. Även i detta program ska anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet skall också anges vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser. Som en del av förmågan ska anges vilka resurser kommunen har och avser att skaffa sig. Förmågan ska redovisas såväl med avseende på förhållandena i fred som under höjd beredskap.

Enligt LSO ska samverkan ske kommuner emellan samt mellan stat och kommun. Kommuner får, med några undantag, avtala sinsemellan om att samverka och handha varandras uppgifter.

1.3 Handlingsprogrammet

Handlingsprogrammet beskriver RSG:s förebyggande verksamhet mot brand och räddningstjänst, fastställer övergripande mål kopplade till verksamheten samt drar upp breda riktlinjer för de kommande fyra åren. Det ska ses som ett övergripande dokument om hur RSG arbetar för att uppnå de nationella målen i LSO¹. Ytterligare ett syfte med handlingsprogrammet är att tydliggöra för allmänheten vilka förväntningar som kan uppfyllas vad gäller förebyggande och

¹ 1 kap. 1 §: ”Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.” 1 kap. 3 §: ”Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.”

uttryckande verksamhet. Vidare är handlingsprogrammet en del i underlaget för Länsstyrelsens tillsyn.

Innehållet i programmet är baserat på en riskidentifiering som visar på de risktopografiska förutsättningarna för RSG:s geografiska område. Förändringar i omvärlden sker snabbt. Riskidentifieringen behöver därför hållas uppdaterad. En sammanfattning av riskidentifieringen finns i kapitel 2. Den riskidentifiering² som var aktuell vid beslutet av föreliggande handlingsprogram finns som bilaga.

Detta handlingsprogram ersätter tidigare handlingsprogram som gällde 2011-2015.

1.3.1 Avgränsning

Handlingsprogrammet innefattar endast kraven enligt LSO och inte övriga uppdrag som definieras i förbundsordningen, se Inledning 1.1.

1.3.2 Dokumentets disposition

Första avsnittet i dokumentet är en inledning. Här beskrivs uppdraget som RSG via en förbundsordning har. Vidare förtydligas kommuners ansvar enligt LSO.

Utgångspunkten för handlingsprogrammet är en riskidentifiering för RSG:s förbundsområde. I kapitel 2 finns en sammanfattning av RSG:s riskidentifiering med beskrivning och analys av risker avseende både vanligt förekommande olyckor och stora eller komplexa olyckor. Riskidentifieringen i sin helhet finns som bilaga till handlingsprogrammet.

Kapitel 3 beskriver handlingsprogrammet för den förebyggande delen av verksamhet. Där ingår bland annat tillsyn, rådgivning och information samt brandskyddskontroll och rengöring.

Handlingsprogram för räddningstjänst beskrivs i kapitel 4. Det innehåller bland annat avsnitt om förmåga till räddningsinsats, operativ ledningsförmåga, anpassning av beredskap samt resurser.

Därefter kommer ett kapitel om hur uppföljning efter räddningsinsats går till. Sista avsnittet behandlar RSG:s fyra lokala mål enligt LSO. Här beskrivs även hur handlingsprogrammets mål fogas in i RSG:s övriga verksamhetsplanering och uppföljning.

Bilagor återfinns i slutet av dokumentet.

1.4 Process för framtagandet av Handlingsprogrammet 2016-2019

Handlingsprogrammet har tagits fram i dialog med RSG:s organisation, RSG:s styrelse och myndigheter som berörs av RSG:s verksamhet enligt LSO.

En arbetsgrupp har varit sammanhållande för projektet och löpande arbetat med planering och genomförande av handlingsprogrammets framtagande.

² Riskidentifiering, Risktopografiska förutsättningar för Räddningstjänsten Storgöteborg, 2014-10-31, dnr 0617/14

Handlingsprogrammets mål och inriktning har sin grund i en samlad analys, som i huvudsak rör riskanalys av RSG:s område, sakkunnighet samt den politiska viljan.

Riskidentifieringen med analys ingår som en del i bedömningen av lokala behov för den framtida utvecklingen inom RSG:s område. Här har även kommunerna respektive risk- och sårbarhetsanalyser vägts in. Slutsatserna presenteras i kapitel 2 Riskanalys. Vidare har analysen grundats på litteraturstudier, kunskap och erfarenheter hos specialister hos RSG, styrande dokument samt omvärldsbevakning i aktuella frågor. RSG:s förbundsstyrelse och RSG:s ledning formulerade vid ett styrelseseminarium målområdena som är kopplade till RSG:s geografiska områdes särskilda förutsättningar och identifierade behov. Diskussionerna skedde utifrån riskidentifieringen.

Handlingsprogrammet behandlades i förbundsstyrelsen 2015-11-03 och fastställdes i förbundsfullmäktige 2015-11-24.

2 Riskanalys

Till grund för handlingsprogrammet ligger *Riskidentifiering – Risktopografiska förutsättningar för Räddningstjänsten Storgöteborg*. Rapporten utgör en sammanfattande bild av de risker för olyckor som föranleder räddningsinsatser och som har identifierats inom RSG:s geografiska område. Ytterligare information om analysprocessen finns under avsnitt 1.4.

RSG har under de senaste åren genomfört cirka 8 000–8 500 räddningsuppdrag per år. Av dessa är fler än hälften föranledda av en olycka eller ett tillbud som kräver någon form av räddningsinsats. Resterande räddningsuppdrag består av hjälp till andra samhällsaktörer till exempel polis och ambulans, obefogade automatlarm, undersökning av förmodade bränder och andra uppdrag.

Området är en storstadsregion med en komplex och föränderlig samhälls- och riskbild. Inom området finns bland annat tätbefolkad höghusbebyggelse, stora industrier, omfattande hamnverksamhet, oljeraffinaderier och lagring av petroleumprodukter, stora publika anläggningar samt viktiga besluts- och kunskapscentra. I området finns flera tätorter med dess riskbild och här märks bland annat en stadskärna med trähusbebyggelse som är av kulturhistoriskt intresse. Områdets västra sida utgörs av en lång kuststräcka med skärgård, det vill säga en marin miljö, vilket innebär en specifik riskbild.

Vidare är Storgöteborg en transportintensiv region med stora genomfartsleder, tung trafik och en omfattande omlastning mellan olika transportslag. Här finns nordens största hamn, en rangerbangård samt två kommersiella flygplatser. Infrastrukturen utvecklas ständigt och står inför stora förändringar i form av exempelvis nya tunnlar. I nära anslutning till området finns ett av landets kärnkraftverk, Ringhals. Där storstaden och de övriga tätorterna slutar tar landsbygden vid med både åkermark och skog.

Samhällsutvecklingen kännetecknas bland annat av demografiska och socioekonomiska förändringar, snabb teknikutveckling, specialisering och globalisering. Förbundet har en något högre befolkningstillväxt än övriga landet. Ökningen av antalet äldre i de äldsta åldersgrupperna är mest betydelsefullt ur riskhänseende då detta bland annat påverkar behovet av vård och omsorg, men också för att det kan förändra den totala olycksstatistiken för vissa typer av bränder.

Regionens besöks- och evenemangsnäring växer mycket snabbt. Detta innebär ofta en ansamling av stora mängder människor inom evenemangsområdena och hög beläggning hos verksamheter för tillfällig övernattnings. Detta för i sin tur med sig särskilda riskbilder.

De senaste 15 åren har hotbilden för svåra och komplicerade skadefall mot Sverige förändrats kraftigt. Istället för en statisk hotbild med risk för storkrig och eventuell användning av kemiska, biologiska eller nukleära stridsmedel har terrorism, olyckor och naturkatastrofer visat sig vara de största utmaningarna.

Därtill kommer den ständigt närvarande risken för en olycka med farliga ämnen, till exempel giftiga kemikalier på fabriker, lagringsplatser eller under transport. Om en sådan olycka leder till ett snabb och stort utsläpp i eller nära en tätort kan konsekvenserna bli mycket stora.

2.1 Riskbilden utifrån vanligt förekommande olyckor

Här följer en sammanställning av de viktigaste slutsatserna utifrån statistikanalysen av genomförda räddningsuppdrag 2006-2013:

- Mer än hälften av alla olyckor som föranleder ett räddningsuppdrag orsakas av bränder, men merparten av dessa utgörs av bränder utomhus. RSG genomför fler räddningsuppdrag i samband med trafikolyckor än vid bränder i byggnader.
- Olycksfrekvensen varierar över årets månader och veckodagar. Flest olyckor sker under sen vår och tidig sommar (april-juni) samt i december. När det gäller variationen mellan olika veckodagar ökar olyckorna något på veckosluten, fredag till söndag. De flesta räddningsuppdragen vid olyckor och tillbud genomförs under dag- och kvällstid med en liten topp runt klockan 16.
- Antalet bostadsbränder som har kommit till RSG:s kännedom ligger i princip på en konstant nivå på årsbasis under undersökningsperioden. Antalet bostadsbränder per 1 000 invånare i Storgöteborg ligger något lägre än för hela riket, men ingen nedåtgående trend syns.
- Bostadsbränderna är inte geografiskt jämnt fördelade, varken i en nationell jämförelse med andra städer eller inom städer. I materialet går det att se att vissa geografiska områden (i Göteborg) är överrepresenterade när det gäller bostadsbränder.
- Majoriteten av bostadsbränderna inträffar i flerbostadshus och bränder i hyresrätter är överrepresenterade jämfört med bostadsrätter.
- De vanligaste kända brandorsakerna i flerbostadshus inom RSG är att spisen lämnas påslagen utan tillsyn (glömd spis) samt anlagda bränder, oftast i allmänna utrymmen. I småhus är de vanligaste brandorsakerna tekniskt fel och värmeöverföring från rökkanal/eldstad samt soteld.
- Skolbränder får stora konsekvenser för samhället och de elever som drabbas. Över hälften av alla skolbränder är anlagda. Under perioden ses en minskning av antalet bränder i och omkring skolor, förskolor och fritidsgårdar.
- Antalet räddningsuppdrag på grund av trafikolyckor visar en tydligt ökande trend under undersökningsperioden. Däremot finns ingen tendens som indikerar att personskadorna har ökat under samma period.

- Sedan trängselskatten infördes har RSG:s uttryckningar vid trafikolyckor minskat marginellt på årsbasis, jämfört med ett genomsnitt av de senaste fyra åren.
- RSG hanterar regelbundet situationer med ett direkt och akut omhändertagande av en suicidbenägen person. Sedan 2010 uppvisar RSG:s insatsstatistik en ökning av antalet suicidrelaterade händelser.

2.2 Risker som kan leda till stora eller komplexa olyckor

Några av de mest framträdande identifierade riskerna som kan leda till stora eller komplexa olyckor beskrivs nedan.

- I förbundets område finns ett stort antal anläggningar som är klassificerade som farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO och som kräver särskild uppmärksamhet.
- Inom förbundet finns ett mycket stort transportflöde av en mängd olika typer av farligt gods. Transporterna sker på transportleder som är lokaliserade i tätbebyggda områden med en ständig konflikt mellan exploateringsintressen och riskhänsyn i den fysiska planeringen. Ökade transportflöden av tunga transporter är en faktor som bidrar till en ökad risk för olyckor med farligt gods, men som till viss del kan motverkas av att transporterna kan ske säkrare, till exempel genom säkerhetshöjande åtgärder i infrastrukturen.
- Inom Göteborgs stad finns en inriktning mot förtätning av stadskärnan, vilket bland annat kommer att innebära fler höga och komplexa byggnationer. Dagens byggregler ger möjlighet till mer unik utformning vilket medför en allt större utmaning i att tolka och förstå det byggnadstekniska brandskyddet och kunna genomföra en effektiv räddningsinsats.
- Antalet väderrelaterade händelser tilltar och risk för olyckor föranledda av extremt väder ökar. I förbundet finns dessutom ett antal skredkänsliga områden.

De senaste åren har RSG märkt större effekter av social oro genom bland annat ett ökat hot mot räddningspersonalen. Under tillstånd av sociala oroligheter används anlagda bränder ofta som konfliktstrategi. Det är inte ovanligt att anlagda bränder och stenkastning får en snabb geografisk spridning. Det anläggs bränder i fordon, containrar och inte sällan i publika lokaler såsom skolor. Belastningen på RSG – med flera räddningsinsatser och stort behov av ledning och samverkan – riskerar att bli långvarig.

- Den antagonistiska hotbilden och riskerna för allvarliga avsiktliga händelser ökar och tar ett större utrymme i samhället.

- Antalet utrymningskritiska och personintensiva anläggningar där en brand kan få stora konsekvenser är stort inom förbundets område. Exempel på dessa anläggningstyper är samlingslokaler, skolor, äldreboende och hotell. Närmare 3 000 sådana verksamheter är registrerade i RSG:s verksamhetssystem.
- Olyckor i transportsystemet, exempelvis tunnlar, riskerar att orsaka stora driftstörningar i viktiga knutpunkter och trafikavsnitt. Att på ett effektivt sätt kunna identifiera och hantera oönskade händelser inom transportsystemet, kritisk infrastruktur och andra samhällsviktiga verksamheter är en viktig utmaning för RSG.

3 Handlingsprogram för förebyggande verksamhet

Enligt 3 kap. 3 § LSO är kommuner skyldiga att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet ska anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet ska också anges hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras.

3.1 Tillsyn

På uppdrag av medlemskommunerna, i enlighet med förbundsordningen, bedriver RSG tillsynsverksamhet utifrån LSO. Tillsynen utövas som en kontroll av efterlevnaden av denna lag och tillhörande föreskrifter.

I enlighet med 5 kap. 1 § LSO utövar RSG tillsyn över följande:

- att ägare och nyttjanderättshavare i skälig omfattning håller utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidtar de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand enligt 2 kap. 2 § LSO,
- att ägare av byggnader eller andra anläggningar lämnar skriftliga redogörelser för brandskyddet enligt 2 kap. 3 § LSO,
- att ägare eller den som utövar verksamheter på anläggningen som är klassad som farlig verksamhet i skälig omfattning har beredskap och vidtar nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa skador på människor eller miljön enligt 2 kap. 4 § LSO.

Vid en tillsyn bedöms om de organisatoriska och tekniska brandskyddsåtgärderna är tillfredsställande samt om de är i skälig omfattning i förhållande till verksamhetens art. Tillsyn kan omfatta såväl besök i aktuell verksamhet, som samtal med berörd part och dokumentgranskning. En tillsyn kan vara planerad i förväg eller händelsebaserad. En händelsebaserad tillsyn kan exempelvis initieras av att allmänheten gör RSG uppmärksam på ett missförhållande eller att brister i brandskyddet uppmärksammas av RSG:s egna personal under en insats. RSG har förmåga att genomföra tillsyn under alla dygnets timmar alla dagar om året.

3.1.1 Tillsynsplan

Tillsyn ska riktas dit behov finns och där den bedöms göra störst nytta för att nå ett bättre brandskydd. Utifrån ett risk- och medborgarperspektiv upprättar därför RSG varje år en plan för tillsyn som uttrycker tillsynsverksamhetens omfattning, inriktning och motiv för respektive år. Tillsynsplanen innehåller fasta planerade tillsynsområden som är återkommande från år till år, temaområden med ett speciellt fokus som utförs under en begränsad tidsperiod och reaktiva tillsynsområden som är händelsebaserade. Viktiga källor för planering och vid framtagandet av tillsynsplanen är bland annat mål i handlingsprogrammet, skriftlig brandskyddsredogörelse, statistik, olycksutredningar, erfarenhet hos RSG:s personal kring risknivåer och brister för olika verksamhetstyper samt omvärldsbevakning.

3.1.2 Skriftlig redogörelse av brandskyddet

Enligt 2 kap. 3§ LSO ska ägare för vissa byggnader eller andra anläggningar, där det med hänsyn till risken för brand eller konsekvenserna av brand bör ställas särskilda krav på kontroll av brandskyddet, i skriftlig form lämna en redogörelse för brandskyddet. RSG håller ett register över de verksamheter och byggnader som omfattas av detta krav. I enlighet med LSO tar RSG emot, hanterar och analyserar samtliga skriftliga brandskyddsredogörelser som inkommer. De skriftliga brandskyddsredogörelserna kontrolleras och värderas som en del i tillsynsverksamheten. Om RSG utifrån den skriftliga brandskyddsredogörelsen bedömer att brandskyddet inte är tillfredsställande eller om den skriftliga brandskyddsredogörelsen inte skickats in kan detta ligga till grund för ett tillsynsbesök.

3.2 Rådgivning och information

RSG ger rådgivning och information för att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO. RSG försöker aktivt förmedla kunskap och öka förståelsen hos den enskilde så att denne kan ta sitt ansvar i strävan att minska sannolikheten för uppkomst av brand och möjligheten att minimera konsekvenserna i händelse av brand.

RSG arbetar såväl med enskilda personer i specifika frågeställningar som med bred kunskapsspridning till allmänheten eller en specifik målgrupp. Detta sker exempelvis genom telefonrådgivning, riktade insatser, öppet hus, externa hemsidan, anslag, sociala medier och mässor. Det ska vara lätt att komma i kontakt med RSG för att få svar på sina frågor rörande förebyggande brandskydd.

Kunskap ska förmedlas på ett informativt sätt och i första hand ska råd och information riktas dit den bedöms göra störst nytta för att nå ett bättre brandskydd. RSG arbetar kontinuerligt med att försöka identifiera riskutsatta grupper för att anpassa rådgivning och information efter behov och rådande situation. RSG erbjuder också utbildning inom brandskydd till allmänheten och andra organisationer i en strävan att höja nivån på skyddet mot olyckor i samhället.

3.3 Brandskyddskontroll och rengöring (sotning)

Syftet med brandskyddskontroll är att i ett tidigt skede upptäcka eventuella fel och brister på anläggningen så att skador på människor, egendom och miljö kan undvikas.

Vid brandskyddskontrollen kontrolleras fasta förbränningsanordningar med tillhörande rökkanaler samt skorstenar, tak och anslutande byggnadsdelar ur brandskyddssynpunkt. Detsamma gäller imkanaler i restaurang, storkök och därmed jämförbara utrymmen. Tidsfrister är angivna i föreskriften MSBFS 2014:6.

Från och med 1 jan 2016 kommer RSG att genomföra brandskyddskontrollerna i egen regi.

Rengöring (sotning) ska ske av fasta förbränningsanordningar med tillhörande rökkanaler samt av imkanaler i restauranger och storkök. Vid rengöring (sotning) tas brandfarliga beläggningar bort för att minska risken för brand. Tidsfrister beslutas av respektive kommuns fullmäktige. Rengöring (sotning) av förbränningsanordningar och imkanaler genomförs av privata utförare enligt avtal med RSG. En fastighetsägare kan även ansöka om att genomföra rengöringen (sotning) själv eller låta annan behörig leverantör utföra tjänsten. Ett sådant medgivande får endast ges om rengöringen kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt.

3.4 Funktioner och utbildningskrav

3.4.1 Tillsyn, rådgivning och information

Tillsyn ska genomföras på ett rättsäkert, likvärdigt och effektivt sätt. Personal som utför tillsyn enligt LSO ska inneha delegation som tillsynsför rättare. Beslut om delegation tas av förbundsdirektören. Utöver godkänd utbildning enligt nedan krävs en intern introduktionsutbildning och fortlöpande vidareutbildning för att upprätthålla erforderlig kompetens.

Tillsynsför rättare, tillsyn av 2 kap. 2 § - enklare objekt

- *Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (Myndigheten för samhällskydd och beredskap, MSB respektive Statens Räddningsverk, SRV) alternativt*
- *Förebyggande 1 (SRV) alternativt*
- *Brandingenjörsexamen³ kompletterat med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)*

Tillsynsför rättare, tillsyn av 2 kap. 2 § - komplexa objekt

- *Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV) och Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet B (MSB/SRV) alternativt*
- *Förebyggande 1 och Förebyggande 2 (SRV) alternativt*

³ Brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) alternativt motsvarande brandingenjörsutbildning

- *Brandingenjörsexamen⁴ kompletterat med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)*

Tillsynsförrättare, tillsyn av 2 kap. 4 § - farlig verksamhet

- *Brandingenjörsexamen⁴ kompletterat med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)*

RSG:s förebyggande verksamhet omfattar mer än arbetet utifrån LSO och det som beskrivs i detta handlingsprogram. Arbetet med den förebyggande verksamheten i sin helhet sker idag på bred front där såväl utryckningsstyrkor som dagtidspersonal utgör en viktig del. Primärt är det brandingenjörer och brandinspektörer som utgör dagtidspersonalen. Utöver detta finns det andra personer som arbetar med specifika uppdrag kopplade till den förebyggande verksamheten. Den aktuella riskbilden förändras hela tiden inom RSG:s förbundsområde. För att kunna möta denna förändring och omvärldens behov samutnyttjas dessa resurser. Detta ger RSG en möjlighet att över tid och i förhållande till samhällsutvecklingen variera resurstillgången för arbete med specifikt LSO-relaterade arbetsuppgifter.

3.4.2 Brandskyddskontroll och rengöring

RSG:s personal som genomför brandskyddskontroll och de som genomför rengöring ska *minst* inneha nedanstående kompetens. Utöver godkänd utbildning enligt nedan kan det komma att krävas kompletterande utbildning för den aktuella funktionen.

Brandskyddskontrollant

- *Grundutbildning till skorstensfejare med inriktning på brandskydd, miljö och energi (MSB) och Vidareutbildning till skorstensfejartekniker (MSB) alternativt*
- *Teknikerexamen för skorstensfejare, kurs för skorstensfejarmästare eller Mästarexamen för skorstensfejare*

Skorstensfejare

- *Grundutbildning till skorstensfejare med inriktning på brandskydd, miljö och energi (MSB) alternativt*
- *motsvarande utbildning eller erfarenhet som bedöms likvärdig*

⁴ Brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) alternativt motsvarande brandingenjörsutbildning

4 Handlingsprogram för räddningstjänst

Kommuner ska ha ett handlingsprogram för räddningstjänst enligt 3 kap. 8 § LSO. I programmet ska anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet ska också anges vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser. Som en del av förmågan ska anges vilka resurser kommunen har och avser att skaffa sig. Förmågan ska redovisas såväl med avseende på förhållandena i fred som under höjd beredskap.

4.1 Från riskbild till förmåga

Riskbilden inom RSG:s område, se avsnitt 2, visar på ett antal olika händelser som kan leda till räddningsinsats. Varje händelse är unik och åtgärderna måste alltid anpassas efter omständigheterna för att möta hjälpbehovet. Den förmåga som krävs för att kunna vidta nödvändiga åtgärder kan därför inte beskrivas för varje enskild händelse utan behöver generaliseras. Med utgångspunkt i riskidentifieringen har behovet av förmåga delats in i övergripande kategorier. Förmågan beskrivs därefter för respektive kategori.

En specifik räddningsinsats kan medföra behov av förmågor från flera kategorier. Vid en trafikolycka kan det till exempel finnas behov av åtgärder som faller inom kategorierna trafikolycka, prehospitalt akut omhändertagande samt brand i brandfarlig vätska och gas. Förmågorna ska därför läsas som en helhet där aktuella delar tillämpas utifrån behovet vid den specifika räddningsinsatsen.

Bild 1 Från riskbild till förmåga

Följande kategorier av förmågor har identifierats:

- Brand i byggnad
- Brand i fordon och andra fristående objekt
- Brand i fartyg
- Brand i brandfarlig vätska och gas
- Trafikolycka
- Farliga ämnen
- Brand i skog och mark
- Vattenlivräddning
- Terrängtransport
- Räddning av personer i andra fall
- Djurlivräddning
- Prehospitalt akut omhändertagande

- Naturolyckor och byggnadsras
- Oljeskadeskydd

4.2 Förmåga till räddningsinsats

Den angivna förmågan kan begränsas på grund av rådande aktuella omständigheterna. Förhållanden som kan påverka är till exempel väderlek, begränsad framkomlighet för nödvändig utrustning, risk- och hotbild samt begränsad resurstillgång på grund av samtidigt händelser.

Brand i byggnad

Förmågan omfattar

- att skydda utrymningsvägar från brand och rök,
- att på ett säkert sätt evakuera enstaka människor genom rökfyllda utrymmen,
- att snabbt påbörja och effektivt genomföra insats för att rädda enstaka personer i brandpåverkat utrymme,
- att söka efter och rädda enstaka personer upp till ca 50 m inträngningsväg i tät brandrök,
- att begränsa brandspridning till andra brandceller och byggnader med hänsyn till begränsningar och förutsättningar på grund av det byggnadstekniska brandskyddet,
- att från utsidan genomföra släckinsats i marknivå eller upp till 23 meter ovan mark förutsatt tillgängligheten med nödvändig utrustning,
- att genomföra invändig släckinsats med upp till ca 50 m inträngningsväg i tät brandrök,
- att assistera utrymning av personer ur brinnande byggnad utvändigt via fönster eller balkong med stegutrustning.

För närmare information om när räddningstjänstens förmåga att assistera utrymning av personer ur brinnande byggnad via fönster eller balkong med stegutrustning kan ersätta en utrymningsväg hänvisas till särskilda anvisningar från RSG. Redovisningen i detta dokument kan inte åberopas som underlag för en brandteknisk dimensionering.

Brand i fordon och andra fristående objekt

Förmågan omfattar

- att släcka brand i personbil, minibuss, arbetsfordon, buss, lastbil, spårvagn, järnvägsvagn utomhus,
- att, i livräddande syfte, genomföra släckförsök av fordon i tunnel, undermarksanläggning eller liknande med hänsyn till begränsningar och förutsättningar på grund av anläggningens utformning,
- att släcka brand i öppen eller sluten container, lastcontainer mm,
- att släcka brand i mindre upplag av däck, flis, träpallar etc.

Brand i fartyg

Förmågan omfattar

- att släcka brand i mindre fritidsbåt förtöjd vid kaj,
- att bistå vid utrymning av passagerare vid brand i fartyg förtöjt vid kaj,

- att genomföra insats för livräddning av enstaka personer i brandpåverkat utrymme vid brand i fartyg förtöjt vid kaj,
- att från utsidan genomföra släckinsats i marknivå eller upp till 23 meter ovan mark (förutsatt tillgänglighet med nödvändig utrustning) vid brand i fartyg förtöjt vid kaj,
- att genomföra invändigt släckförsök med upp till 50 m inträngningsväg i tät brandrök vid brand i fartyg förtöjt vid kaj.

Brand i brandfarlig vätska och gas

Förmågan omfattar

- att snabbt rädda enstaka personer (ej fastklämda) som befinner sig i fara i område med brandfarlig vätska eller gas,
- att skydda indirekt hotade personer mot brand,
- att, upp till 300 m från farbar väg, släcka brand i oinvallat spill på väg eller motsvarande med maximalt <25 mm vätskedjup och vätskeyta upp till:
 - 500 m² opolär⁵ brandfarlig vätska eller
 - 300 m² polär⁶ brandfarlig vätska,
- att, upp till 300 m från farbar väg, kyla en mindre tank eller cistern för brandfarlig vätska, förutsatt tillgång till extern vattenförsörjning från brandpost med minst 1 200 liter/min under obegränsad tid samt att det råder fri fysisk tillgänglighet runt objektet,
- att, upp till 300 m från farbar väg, kyla en hotad cistern för brandfarlig gas motsvarande järnvägsvagn (max 52 ton) eller tankbil (max 30 ton), förutsatt tillgång till extern vattenförsörjning från brandpost med minst 1 200 liter/min under obegränsad tid samt att det råder fri fysisk tillgänglighet runt objektet.

Trafikolycka

Förmågan omfattar

- att spärra av och säkra olycksplatsen mot följdolyckor och brand,
- att snabbt frigöra fastklämda personer från fordon (personbil, buss, lastbil, spårvagn och tåg) för att möjliggöra ett snabbt sjukvårdsomhändertagande,
- att stabilisera/säkra fordon vid instabilitet.

⁵ T ex bensin med max 10 % etanolinblandning, diesel etc.

⁶ T ex acetone, alkoholer etc.

Farliga ämnen

Förmågan omfattar

- att snabbt rädda enstaka personer (ej fastklämda) som befinner sig i område med farligt ämne,
- att frigöra fastklämda personer som befinner sig i område med farligt ämne,
- att genomföra livräddande sanering av enstaka personer,
- att genomföra sanering av egen eller annan myndighets insatspersonal och utrustning,
- att indikera brännbar atmosfär från brandfarlig vätska och gas,
- att indikera vanligt förekommande industrikemikalier, stridsgaser samt beta- och gammastrålning,
- att genomföra insats i område/utrymme med farliga ämnen med lång uthållighet
- att begränsa skadeutbredning genom tätning, övertäckning, uppsamling, impaktering, överpumpning, kylning och nedtvättning.

Brand i skog och mark

Förmågan omfattar

- att bekämpa gräsbrand på äng, i väglänter, mindre fält etc,
- att i tidigt skede bekämpa mindre brand (till exempel buskar eller markväxter) inom ett mindre område,
- att genomföra släckning av brand i skog och mark.

Vattenlivräddning

Förmågan omfattar

- att rädda enstaka personer i ytläge i öppet vatten ca 100-300 m från land eller med båt med hänsyn till vad aktuella omständigheter medger,
- att rädda enstaka personer under vattenytan på grunt vatten förutsatt att gynnsamma omständigheter råder (t ex klar sikt, isfritt och stilla vatten),
- att rädda enstaka personer ur isvak upp till 300 m från säker plats (till exempel bärande is) och med hänsyn till vad aktuella omständigheter medger,
- att genomföra räddningsdykning ner till max 40 m djup för att söka efter och rädda enstaka personer inom begränsad yta med hänsyn till vad aktuella omständigheter medger.

Terrängtransport

Förmågan omfattar

- att genomföra transport i väglös terräng eller på väg med begränsad framkomlighet (på grund av skada, snö, översvämning, ras/skred, mindre byggnadsdelar etc) av:
 - egen eller annan myndighets insatspersonal, utrustning och släckmedel,
 - ett mindre antal sittande, oskadade personer.

Prehospitalt akut omhändertagande

Förmågan omfattar

- att genomföra prehospitalt akut omhändertagande av skadade personer,
- att genomföra hjärt/lungräddning (D-HLR).

Räddning av personer i andra fall

Förmågan omfattar

- att rädda person från svårtillgänglig plats (exempelvis master, broar, bergssidor, schakt, kranar, vindkraftverk) upp till en höjd av 80 m,
- att undsätta personer som är instängda i hiss mellan våningsplan genom att öppna hissdörr,
- att rädda fastklämda personer ur maskiner eller andra föremål, under träd, nedfallen last eller motsvarande,
- att rädda person som fallit ner i brunn, schakt eller liknande ner till ca 6 m djup,
- att rädda person som befinner sig i livsfara på grund av elektricitet (till exempel på järnvägsvagn, vid nedfallen ledning eller i ställverk).

Djurlivräddning

Förmågan omfattar

- att bistå veterinär med att genomföra kontrollerat lyft av djur ur kärr etc,
- att bistå vid evakuering av djur ur stall, djurtransporter etc.

Naturolyckor och byggnadsras

Förmågan omfattar

- att bistå vid utrymning av personer ur hotade byggnader såsom till exempel publika lokaler vid bombhot, rasrisk etc,
- att genomföra sök och räddning av oskadade och lätt skadade ovan mark utomhus,
- att genomföra sök och räddning av fastklämda personer i delvis sammanstörtad mindre byggnad, till exempel bostad i villa, radhus etc,
- att bistå externt sökteam vid eftersök och räddning av fastklämda i större lokaler, till exempel flerbostadshus, publik lokal etc,
- att röja nedfallna träd.

Oljeskadeskydd

Förmågan omfattar

- att förhindra spridning av olja med hjälp av invallning, fördämning, dikning, övertäckning samt absorptionsmaterial vid oljeutsläpp på land och i vattendrag,
- att förhindra spridning av olja på vatten (insjö eller kommunalt hamnområde) med upp till 300 m sjöläns,
- att skydda strand med upp till 300 m strandduk med hänsyn till förhållanden och strandtyp.

4.3 Ledningsförmåga

RSG ska ha en egen, samlad ledningsförmåga för att hantera flera räddningsinsatser samtidigt. Riskbilden inom området medför att det krävs förmåga till ledning av flera samtidiga medelstora räddningsinsatser i olika delar av förbundsområdet eller vid en större räddningsinsats med stort ledningsbehov.

RSG ska ha förmåga att hantera en hög dynamik med uthållighet över tid.

I förmågan ingår att ta emot stöd från andra organisationer för räddningstjänst samt andra myndigheter och aktörer. RSG ska därmed ha förmåga att leda en större organisation än de egna resurserna sammantaget utgör i syfte att kunna hantera stora och komplexa händelser med uthållighet över längre tid. Vidare ska RSG ha förmåga att medverka i andra myndigheters räddningsinsatser samt att samverka med andra myndigheter och aktörer vid behov.

RSG ska ha förmåga att kontinuerligt bedöma och anpassa ledning och användning av resurser i förhållande till riskbilden i förbundet, behovet av beredskap och pågående räddningsinsatser.

Operativ ledningsorganisation

Ledningsorganisationen är ett samlingsnamn för ledningsfunktionerna (den eller de personer som ansvarar för och leder en räddningsinsats) och stabsorganisationen inklusive ledningscentralen. Ledningsorganisationen har två huvuduppgifter:

- Löpande värdera risk- och hotbilder och utifrån det förbereda RSG för kommande behov
- Organisera och leda RSG:s resurser samt samverka med andra berörda aktörer vid räddningsinsatser

Ledningscentralen bedömer initialt behovet av resurser till en händelse. Beroende på händelsens omfattning och karaktär kan ledningen av insatsen utövas av styrkeledare, insatsledare eller insatschef i rollen som räddningsledare (RL). De aktiverade ledningsfunktionerna bedömer därefter behovet av ytterligare resurser. Räddningschef i beredskap med hjälp av stabschefen svarar för den sammantagna hanteringen av en eller flera räddningsinsatser och beredskap. Styrkeledare, insatsledare och insatschef kan också tjänstgöra i stabsarbete vid större eller flera samtidiga räddningsinsatser.

Ledningsfunktionerna är dels placerade ute i förbundets olika områden för att snabbt komma ut till olycksplatsen, dels centralt för att ha en bra helhetssyn över verksamheten. Ledningsfunktionernas placeringar anpassas till aktuell risk- och hotbild eller aktuella händelser.

De olika ledningsfunktionerna möjliggör ledning av flera samtidiga medelstora räddningsinsatser i olika delar av förbundsområdet eller vid en större räddningsinsats med stort ledningsbehov.

4.4 Utbildningskrav

Som en del i förmågan att utföra effektiva räddningsinsatser ska RSG:s personal *minst* ha godkänd utbildning enligt nedan. Utöver det krävs kompletterande intern utbildning för den aktuella funktionen.

Räddningstjänstpersonal i beredskap (RIB)

- *Räddningsinsats (MSB/SRV)* alternativt
- *Brandman deltid (SRV)*

Brandman heltid

- *Skydd mot olyckor (MSB/SRV)* alternativt
- *Brandman heltid (SRV)*

Styrkeledare RIB

- *Brandförman deltid (SRV)* alternativt
- *Räddningsledare, Kurs A (MSB/SRV)*

Styrkeledare heltid

- *Räddningsledare, Kurs A (MSB/SRV)* vilken bör kompletteras med *Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV)* alternativt
- *Brandmästare (SRV)* alternativt
- *Brandförman Heltid (SRV)*

LC-ledare (arbetsledare i ledningscentralen)

- *Räddningsledare, Kurs A (MSB/SRV)* vilken bör kompletteras med *Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV)* alternativt
- *Brandmästare (SRV)* alternativt
- *Brandförman Heltid (SRV)*

Insatsledare

- Kompetens som styrkeledare heltid enligt ovan kompletterat med *Räddningsledning, Kurs B (MSB/SRV)* och *Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV)* alternativt
- *Brandmästare (SRV)* alternativt
- *Brandingenjörsexamen⁷* samt *Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)*

Stabschef

- Kompetens som styrkeledare heltid enligt ovan kompletterat med *Räddningsledning, Kurs B (MSB/SRV)* och *Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV)* alternativt
- *Brandmästare (SRV)* alternativt
- *Brandingenjörsexamen⁸* samt *Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)*

⁷ Brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) alternativt motsvarande brandingenjörsutbildning som uppfyller behörighet att vara räddningsledare i kommunal räddningstjänst.

Insatschef

- Kompetens som insatsledare enligt ovan kompletterat med *Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet B (MSB/SRV)* alternativt
- *Brandingenjörsexamen⁸* samt *Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)*

Räddningschef i beredskap

- *Brandingenjörsexamen⁸* med *Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)*

4.5 Anpassning av beredskap

Ledningsorganisationen anpassar kontinuerligt tillgång och placering av resurser och förmåga i förhållande till riskbilden i förbundet, behovet av beredskap och pågående räddningsinsatser. Då en pågående räddningsinsats påverkar beredskapen för andra händelser disponeras resurserna om så att en skälig beredskap upprätthålls. Detta sker till exempel genom omfördelning av resurser, inkallning eller förstärkning från samverkande organisationer. Det ska observeras att detta kan medföra längre insatstider, begränsningar i förmåga och/eller kapacitet. Förutsättningar för detta finns genom tillgången till egen ledningsorganisation, förbundets samlade tillgängliga resurser samt möjligheten att ta hjälp av närliggande räddningstjänster, andra myndigheter och aktörer.

4.6 Resurser

Den aktuella riskbilden förändras hela tiden inom RSG:s område. RSG ska därför kontinuerligt anpassa resurstillgången för att kunna möta ovan redovisad förmåga och insatstid. Förbundets fullmäktige fastställer ramarna för personella och materiella resurser i särskilt beslut.

4.7 Larm från allmänheten

Allmänheten ska vid en olycka larma Räddningstjänsten via telefonnummer 112. Samtalet förmedlas av SOS Alarm AB till RSG:s ledningscentral. Som reservalternativ finns även larmmöjlighet dygnet runt utanför brandstationerna.

4.8 Räddningstjänst vid höjd beredskap

Mot bakgrund av de förändrade omvärldsförhållandena bedömer RSG att det är aktuellt att återuppta planeringen för räddningstjänst vid höjd beredskap under perioden. RSG är dock beroende av inriktningar och anvisningar från staten för att kunna genomföra en sådan planering. I avsaknad av den informationen är det inte heller möjligt att fullt ut bedöma vilka konsekvenser på verksamhet och ekonomi som kan uppstå.

4.9 Insatstid

Begreppet insatstid avser tid från alarmering av närmaste lämpliga räddningsresurs till dess att räddningsarbetet har påbörjats på skadeplats. Insatstiden inom de olika områdena är teoretiskt simulerad med utgångspunkt från vägnätet och bedömd körhastighet på olika vägtyper. Därmed är det en

förutsättning att skadeplatsen kan nås direkt via farbar väg för att ange tider ska uppfyllas. Den faktiska insatstiden för en enskild insats kan därför avvika pga rådande förhållanden vid tillfället. Simulerad insatstid i normalläget för första resurs är (se bild 2):

- rödmarkerat område inom 10 minuter
- gulmarkerat område inom 20 minuter
- grönmarkerat område inom 30 minuter

För omarkerade områden uppskattas insatstiden till cirka 60 minuter. Detta gäller skadeplatser som inte kan nås direkt via farbar väg i t.ex. skog och mark terräng samt delar av skärgården. För att ta sig till dessa områden krävs särskild transport av räddningsresurser med till exempel terrängfordon eller båt vilket medför längre insatstider.

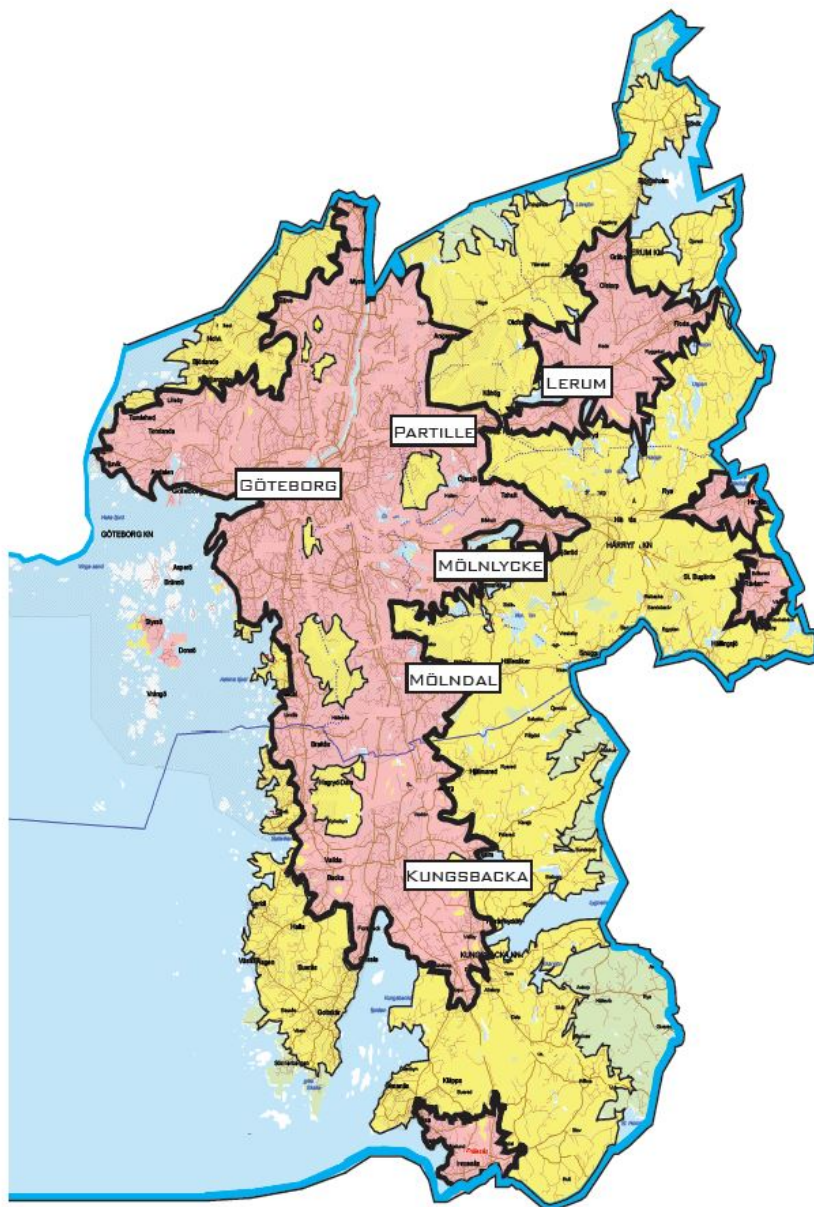

Bild 2. Karta över insatstider

4.10 Samverkan med andra myndigheter och enskilda

Samverkan med andra myndigheter och enskilda sker såväl fortlöpande (som en del av den kontinuerliga ledningen av RSG:s operativa verksamhet) som vid en specifik händelse (som en del av ledningen av en räddningsinsats). Denna samverkan sker utifrån aktuella förutsättningar och behov med de aktörer som är aktuella. Viss samverkan är för närvarande formaliserad genom följande avtal.

- Avtal med Räddningstjänsten Väst om ömsesidig räddningshjälp⁸ inom angivna områden kring gränsen mellan Varberg och Kungsbacka kommun.
- Avtal med Alingsås och Vårgårda räddningstjänstförbund om ömsesidig räddningshjälp inom angivna områden vid Norsesund, Södra Hemsjön och östra delarna av Tollerred.
- Avtal med Bohus räddningstjänstförbund om räddningshjälp för Rödbo.
- Avtal med Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund (SÄRF) om beskjutning av acetylengasflaska vid räddningsinsats samt om ömsesidig räddningshjälp inom angivna områden kring gränsen mellan RSG och SÄRF.
- Avtal med SOS Alarm AB gällande 112-samtal mm.
- Avtal med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om indikering och sanering av farligt ämne samt internationell snabbinsatsstyrka (SWIFT).
- Avtal med Kustbevakningen och Sjöfartsverket om insatsgrupp vid räddningstjänst till sjöss (MIRG).
- Avtal med Länsstyrelsen i Hallands län om indikering inom beredskapsplanen för Ringhals kärnkraftverk.
- Avtal med kommunala väghållare inom förbundsområdet om sanering av kommunal väg bana i samband med räddningsinsats.
- Avtal med Släckmedelscentralen AB (SMC) om storskalig oljebrandsläckning på oljedepå.
- Avtal med Försäkringsbranschens Restvärderäddning (RVR) om sanering av statlig väg och banvall, arbetsjordning av kontaktledning över järnväg samt skadebegränsande åtgärder på byggnad i samband med räddningsinsats.

⁸ Räddningshjälp avser räddningsinsatser i anslutning till förbundets gränser. Räddningsinsatsen påbörjas av den räddningstjänst som är först på plats, oavsett vilken sida av gränsen olyckan skett. Syftet med avtalen är att samhällets resurser på bästa sätt och att minimera insatstiden.

5 Uppföljning och kvalitetssäkring efter insats

5.1 Olycksundersökning enligt LSO

När en räddningsinsats är avslutad ska, enligt 3 kap. 10 § LSO, en olycksundersökning vidtas för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. Räddningstjänsten ansvarar för att dessa olycksundersökningar vidtas då förbundet genomfört en räddningsinsats.

Erfarenheter och resultat av olycksundersökningar är viktiga i förbundets övergripande uppföljning av verksamheten och är en förutsättning för att kunna erhålla en helhetssyn på arbetet med skydd mot olyckor. RSG ska ha rutiner för hur olycksundersökningarna och dess resultat återkopplas, både internt tillbaka in i verksamheten och externt till andra aktörer och intressenter inom området.

5.2 Olycksutredning och statistikuppföljning

RSG arbetar aktivt med att dokumentera och analysera olyckor och räddningsinsatser. Detta sker i enlighet med lagstiftningens krav men är också en viktig del i den egna utvecklingsprocessen. Utredningarna sker i tre olika nivåer: Insatsrapport, olycksutredning och utökad olycksutredning. Händelsens omfattning och komplexitet avgör utredningens nivå. Resultaten kommuniceras bland annat via separata rapporter till exempel olycksutredningar och statistiska uppföljningar med tillhörande analyser.

Med detta uppföljningsarbete vill RSG förhindra att nya olyckor inträffar eller minska konsekvenserna av de olyckor som sker, samt skapa förståelse och kunskap om olyckor och mänskligt agerande i samband med olyckor.

5.3 Återkoppling

För att kunna fullgöra det uppdrag som åligger RSG måste identifierade risker och inträffade olyckor dokumenteras och analyseras. Dessa slutsatser ska sedan bearbetas och presenteras i en aktuell riskidentifiering samt återföras till både organisationens förebyggande arbete mot olyckor och till förberedande arbete för räddningsinsatser.

Vidare ska RSG tillgodose externa aktörer i samhället med information och kunskap för att tillsammans skapa ett säkrare och robustare samhälle. Likväl ska den enskilde medborgaren kunna få information om den inträffade händelsen och därigenom ges en ökad riskmedvetenhet samt möjlighet att bearbeta intryck från en svår händelse.

Genom denna återkoppling till det egna förebyggande arbetet sluts cirkeln av ständiga förbättringar och lärande. Detta möjliggör för RSG att vara i ständig utveckling av planering och metoder för att förhindra bränder – och att genomföra effektiva räddningsinsatser då olyckan trots allt inträffar.

6 Handlingsprogrammets mål

Enligt 3 kap. 3 § och 8 § LSO ska varje kommun ange mål för den förebyggande verksamheten och räddningstjänsten.

Nedan beskrivs de mål inom LSO som gäller för 2016-2019 samt hur planering, uppföljning, analys och lärande genomförs inom RSG:s verksamhet.

6.1 Planering och uppföljning

Handlingsprogrammets mål är en del i RSG:s verksamhetsplanering och följs upp i den årliga cykeln för verksamhetsuppföljning.

6.1.1 Ständiga förbättringar

Den så kallade PGSA-cirkeln eller Demings cirkel visar RSG:s sätt att arbeta med planering, genomförande, uppföljning och lärande, se bild 3. Cirkeln är en modell för ständiga förbättringar och grunden i kvalitetssäkring av en verksamhet.

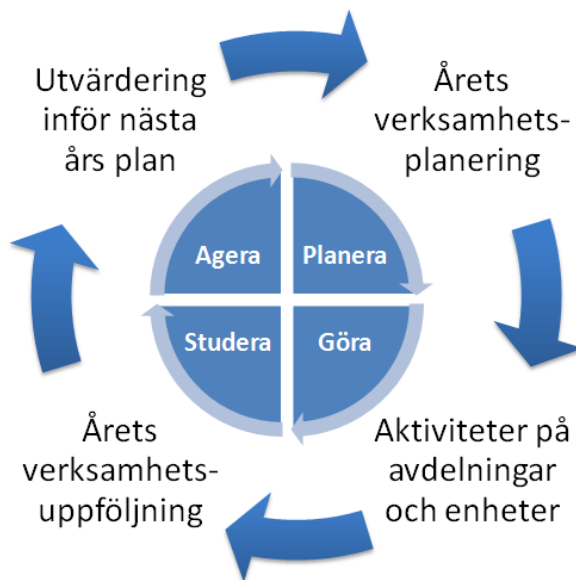

Bild 3 PSGA-cirkeln

Cirkeln är indelad i fyra faser: Planera, Göra, Studera och Agera.

Planera-fasen innebär att göra en analys av nuläget och planera enligt de mål som finns i verksamhetsplanen.

I **Göra-fasen** genomförs beslutade aktiviteter på avdelningar och enheter. Det som utförs dokumenteras löpande.

Dokumentationen från göra-fasen används i **studera-fasen**. Dokumentationen utvärderas för att se om det som planerades uppnåddes. Dels kan man följa upp genom mätningar av antal, till exempel antal tillsyner som

genomförts. Dels kan man följa upp genom redovisning av det resultat som åstadkommit, till exempel kontroll av att man nått målet i ett projekt.

Om man efter analys i studera-fasen kan konstatera att uppdraget eller projektet har lyckats så dokumenterar man resultatet och fortsätter att arbeta på samma sätt. Detta sker i **agera-fasen**. Om man inte har nått ända fram med det som planerats noteras detta och förs vidare in i nästa PGSA-cykel.

Erfarenheter och lärdomar från året bildar grunden för nästa års verksamhetsplan i en ny **planera-fas**. Utvärderingen är en viktig del i att år från år ständigt öka kvaliteten och effektiviteten i en organisation.

6.1.2 RSG:s verksamhetsplanering, verksamhetsuppföljning och internkontroll

Handlingsprogrammet beskriver RSG:s åtaganden enligt LSO. I RSG:s uppdrag ingår dock fler delar, bland annat tillsyn och tillstånd enligt LBE och remisshantering.

Bild 4 Den röda tråden mellan riskidentifiering, handlingsprogram, verksamhetsplan, aktivitetsplan och verksamhetsuppföljning

Handlingsprogrammets mål ger den övergripande inriktningen för LSO-området. De konkretiseras i den årliga verksamhetsplanen. Detta möjliggör en anpassning utifrån behoven och den aktuella riskbilden inom RSG:s område. De övergripande målen är de samma under hela perioden, men innehållet i aktiviteterna kan variera utifrån bedömning av risk och aktuell situation i övrigt.

Målen enligt handlingsprogrammet ingår således som en integrerad del i den övriga verksamheten, se bild 4.

Den samlade bilden av RSG:s uppdrag finns i den förbundsövergripande verksamhetsplanen. I den finns, utöver mål för LSO, mål för övrig verksamhet riktad till medborgare och organisationer. Även målsättningar för verksamhet till stöd för uppdraget beskrivs i verksamhetsplanen. Dokumentet gäller för ett år, men kan även innehålla utvecklingsområden och projekt som löper över längre tid.

Den årliga verksamhetsplanen fastställs av RSG:s förbundsfullmäktige.

På avdelningsnivå bryts den förbundsövergripande verksamhetsplanen ner till aktiviteter, som ska genomföras under året på varje avdelning och respektive enhet. På så sätt genomsyrar handlingsprogrammets mål verksamheten ända ut till enheterna.

Vid uppföljning kontrolleras resultaten från aktiviteterna i aktivitetsplanerna. Dessa sammanförs till uppföljningen av respektive mål i verksamhetsplanen. Måluppfyllelse mäts i tal eller genom redovisning av genomförda åtgärder eller aktiviteter.

Det samlade resultatet visar måluppfyllelse i RSG:s totala verksamhet och däribland måluppfyllelse av handlingsprogrammets mål.

RSG följer varje år en bestämd tidsordning för planering och uppföljning. Här ingår också RSG:s internkontrollprocess.

6.2 RSG:s lokala mål

Grunden för RSG:s lokala mål är de nationella målen enligt LSO. I 1 kap. 1 § LSO anges att ”bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor”. 1 kap 3 § LSO beskriver att ”räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt”.

I enlighet med MSB:s nationella strategi för att stärka brandskyddet för den enskilde är den övergripande inriktningen för RSG:s LSO-verksamhet att *ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand*. Utifrån denna inriktning har RSG utarbetat fyra lokala mål. Dessa bygger på riskidentifiering som genomförts och speglar också den politiska viljan i förbundet.

6.2.1 Bränder i bostäder ska minska

Antalet bränder i bostäder ligger varje år på en relativt konstant nivå. Nio av tio dödsbränder inträffar i bostaden. Därför är det angeläget att utveckla åtgärderna inom området.

Orsakerna och de bakomliggande faktorer till att en brand startar i en bostad kan vara många. Av den anledningen är det viktigt att med hjälp av kontinuerliga analyser finna de individer och grupper som finns i riskzonen. Då kan åtgärderna anpassas så att de får så stor effekt som möjligt. Samverkan med andra aktörer är en förutsättning i detta arbete.

6.2.2 Antalet anlagda bränder ska minska

Nationellt är minst var fjärde brand anlagd och därmed är det den vanligaste brandorsaken i Sverige. Anlagda bränder innebär både fara för liv och risk för att stora värden går till spillo. Skola, gemensamhetsutrymmen i flerbostadshus, bilar, containrar, skog och mark är exempel på platser där anlagd brand är en vanlig brandorsak. Det kan vara ett tecken på social oro i samhället och bidrar till en minskad trygghetskänsla för medborgarna. Många gånger riskerar framförallt barn och ungdomar att påverkas negativt.

RSG arbetar sedan många år tillbaka med att förebygga anlagda bränder i och omkring skolor. Riskbilden varierar dock över tid. För att minska antalet anlagda bränder och minimera konsekvenserna vid händelse av anlagd brand ska RSG kontinuerligt anpassa sitt arbete efter rådande riskbild och det aktuella läget.

6.2.3 Förmågan att förebygga och hantera stora och komplexa olyckor ska anpassas enligt den förändrade riskbilden

Riskbilden vad gäller stora och komplexa olyckor förändras över tid och därmed behöver förmågan för sådana händelser, både vad gäller förebyggande och räddningstjänst, anpassas efter utvecklingen.

Inom RSG:s geografiska område finns ett stort antal anläggningar som klassas som farlig verksamhet. Vidare finns närmare 3 000 anläggningar som bedöms vara utrymningskritiska och personintensiva. Byggnationer blir allt mer komplexa och högre. En avsevärd belastning finns också inom trafiken där farligt gods transporteras. Önskade händelser i transportsystem och i samhällsviktiga funktioner kan medföra stor samhällspåverkan. Sjötrafiken går mot allt större kryssnings- och lastfartyg. Under de senaste åren har den sociala oron ökat, vilket innebär ökade risker såväl för allmänhet som för insatspersonal. Likaså märks i omvärlden en ökad risk för allvarliga avsiktliga händelser och terrorism. Även väderrelaterade händelser ökar i antal och omfattning.

Dessa är de mest framträdande riskerna inom RSG:s område. För att förmågan ska vara i fas med den aktuella riskbilden krävs en ständig analys av omvärlden både inom förbundsområdet, men också nationellt och internationellt.

För att ha förmåga att hantera stora och komplexa olyckor ställs krav på ständig utveckling och anpassning av arbetssätt och kompetens. Vidare är en konstruktiv samverkan med andra myndigheter, aktörer och allmänhet en förutsättning då RSG inte kommer att kunna hantera sådana händelser på egen hand.

Mot bakgrund av förändringen i riskbild är det nödvändigt att ställa om verksamheten. Varken befintlig egen förmåga eller nuvarande former för samverkan med andra aktörer är tillräcklig för att möta nutida eller framtida behov. Anpassningen löses inte genom engångsåtgärder då samhällsförändringen sannolikt inte kommer att avstanna. Således krävs en omställning av hela verksamheten. RSG måste, inom både förebyggande verksamhet och räddningstjänst:

- löpande fånga upp och följa förändringar i omvärld och riskbild
- stärka förmågan att hantera stora och komplexa händelser
- utvidga och utveckla formerna för samverkan med andra aktörer
- kontinuerligt följa upp och justera verksamheten för att möta de behov som ställs.

Såväl den egna förmågan som samverkan med andra aktörer måste övas och prövas i praktiken för att säkerställa att uppgiften kan lösas när händelsen inträffar.

6.2.4 Effektiviteten vid räddningsinsats ska öka

Enligt 1 kap 3§ LSO ska räddningstjänsten planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras effektivt. Därför ska RSG arbeta för en ständig utveckling av bland annat metod,

kompetens, organisation och lärande från insats. På så sätt ökar RSG effektiviteten i form av snabbhet, säkerhet och kvalitet vid räddningsinsatserna. Inom kvalitetsbegreppet ingår att genomföra räddningsinsatser på ett sådant sätt att störningen för samhället minimeras. Effektivitet handlar även om att säkerställa att RSG:s samhällsviktiga verksamhet är robust och har anpassningsförmåga så att den kan upprätthållas även vid svåra påfrestningar på samhället.

7 Bilagor

- Riskidentifiering
- Uppgifter om hamnar och deras gränser i vatten